

ШТА ДА СЕ РАДИ: КОЛИКО ЋЕМО ЗА 20 ГОДИНА ИМАТИ НАСЕЉА

У нестајању је више од 1.200 села

Ђура Сивановић*

У Србији нису запостављена само поједина села него је запостављено цело њено рурално подручје. У селима нема ко да ради, а у градовима нема шта да се ради. Сељак не служи само да би производио храну, да други не би трпели гладни, он је човек који би требало да има живот достојан човека. Није то ни демагогија, нити је реч о социјалној политици.

Да друштво зна шта ће са селом имало би стратегију, али ова влада, као и претходне, као да не разуме потребу за документом – стратегијом руралног развоја, пољопривреде и села. Рурални развој се не односи само на пољопривреду, већ и на социокултурни развој села и заштиту животне средине.

На село се из угла науке данас најчешће гледа из кабинета, без теренских истраживања. Гацамо у глибу стереотипа и предрасуда, а о нашем сељаку говоримо као о неписменом, конзервативном, необразованом. Сељаци су потцењени. Једном га убеђују да „баци што више ђубрива”, други пут да изврши комасацију, трећи пут да сади ову или ону сорту. Држава, међутим, мора да помаже сељаку континуирано, а не сваки час да мења уредбе. Отуда је неопходна дугорочна друштвена стратегија – национални план развоја сеоских подручја...

У нашој земљи данас готово да нема

емпиријских сеоских истраживања. Ако се нека невладин организација или неки институт одлуче за емпиријско истраживање, они то раде по методологији наметнутој из иностранства, а не из праксе досадашњег домаћег истраживања нашег села. Отуда и толико површности у закључивањима шта би требало учинити да би се села у Србији обнављала и развијала.

У свету данас око 50 одсто укупног броја становништва живи на селу. У условима савремене технолошке цивилизације и код нас и у свету, био би огроман ризик ако би се становништво концентрисало само у градовима.

– Село обезбеђује социјалну контролу над територијама и решава геополитичке задатке (посебно у пограничним подручјима)

– Одлучујућа је улога села у обезбеђивању хране

– Село је чувар етнокултуралности друштва и значајна му је улога у еколошком просперитету земље

– Село је важан фактор у решавању питања квалитета живота, репродукције и чувар је људског капитала

– Село је кичма нације

У економски развијеним земљама, укључујући и САД, упркос захтевима тржишне привреде, држава штити аграрни сектор од спољашње конкуренције и пружа му систематску финансијску помоћ.

Словеначко искуство такође показује да су дисперзовали индустрију у сеоска подручја и смањили притисак на градове, па сада немају проблем „природног одумирања села” као код нас. У Хрватској је ситуација у тој области неповољна, а и у Немачкој имају проблем како развити и обновити села...

У Србији села се, посебно у пограничном планинском региону, нагло празне, што има несагледиве и дуготрајне последице. Реч је о вишедеценијском занемаривању тих подручја на државном и локалном нивоу. Овде влада, намерна или ненамерна, „идеологија расељачења”. Према прошлогодишњем попису становништва (и нашем прорачуну), више од 1.200 села у Србији је у нестајању.

*Социолог, професор универзитета, директор Завода за истраживање села
Сутра: Село није само пољопривреда

Број становника	Број села	Удео у %	
0-49	535	11,8	
50-99	460	10,1	
100-199	692	15,2	(Србија без Косова и Метохије,
200-399	922	20,3	попис из
400-599	583	12,8	2011. год.
600-799	342	7,5	За општине
800-999	253	5,6	Прешево,
1.000-1.999	475	10,5	Бујановац
2.000-3.999	201	4,4	и Медвеђа
4.000-5.999	42	0,9	узети су
6.000-7.999	23	0,5	подаци из
8.000 и више	13	0,3	2002.
УКУПНО	4.541	100	године)

(Србија без Косова и Метохије, попис 2011. За општине Прешево, Бујановац и Медвеђа узети су подаци из 2002.)